

Monikulttuurisen oppimisympäristön ja kulttuuritietoisen vuorovaikutuksen kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Barbara Ahvenniemi ja Nea Aaltonen

2025 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Monikulttuurisen oppimisympäristön ja kulttuuritietoisien vuoro- rovaikutuksen kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Barbara Ahvenniemi
Nea Aaltonen
Sosionomi
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2025

Aaltonen Nea, Ahvenniemi Barbara

Monikulttuurisen oppimisympäristön ja kulttuuritietoisien vuorovaikutuksen kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Vuosi 2025

Sivumäärä 43

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää monikulttuurista oppimisympäristöä ja kulttuuritietoista vuorovaikutusta varhaiskasvatuksessa. Työ toteutettiin yhteistyössä erään Etelä-Suomen kunnan monikielisellä asuinalueella sijaitsevan päiväkodin kanssa. Sen tarkoituksena oli tarjota varhaiskasvatuksen ammattilaisille käytännön työkaluja moninaisuuden tukemiseen. Kehittämistyössä keskityttiin lasten kulttuurisen identiteetin vahvistamiseen ja osallisuuden edistämiseen päiväkotiympäristössä.

Viitekehys perustui varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin linjauksiin (VASU 2022) sekä tutkimuksiin kulttuuritietoisuuden ja monikulttuurisuuden merkityksestä lapsen kehitykselle. Lisäksi tarkasteltiin pedagogisia menetelmiä, joilla voitiin vahvistaa varhaiskasvatushenkilöstön osaamista monikulttuurisessa työympäristössä. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoituja haastatteluja, joiden avulla kartoitettiin varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkemyksiä kulttuuritietoisesta pedagogiikasta. Haastatteluaineisto analysoitiin temaattisen analyysin keinoin, minkä pohjalta kehitettiin konkreettinen toimintamalli varhaiskasvatuksen tueksi.

Keskeisenä tuotoksena kehitettiin selkokieliä äänisatuja, joiden tavoitteena oli tukea lasten kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä edistää heidän osallisuuttaan. Sadut tarjosivat varhaiskasvattajille käytännön työkalun, joka mahdollisti moninaisuuden huomioimisen lapsiryhmissä helposti ja luontevasti. Tulokset osoittivat, että kulttuuritietoisuuden ja monikielisyiden tukeminen vahvisti lasten osallistumisen ja yhteenkuuluvuuden kokemuksia sekä tuki yhteisöllisyyttä päiväkotiympäristössä.

Kehittämistyön tuotoksia voitiin soveltaa laajemmin varhaiskasvatuksen arjessa sekä monikielisten lasten tuessa. Jatkokehittämismahdollisuuksina tunnistettiin selkosatujen laajentaminen useammille kielille, pedagogisten koulutusmateriaalien tuottaminen sekä varhaiskasvatushenkilöstön osaamisen syventäminen kulttuuritietoisuuden osalta.

Asiasanat: varhaiskasvatus, kulttuuritietoisuus, monikulttuurisuus, kielitietoinen pedagogiikka, selkokielliset sadut

Aaltonen Nea, Ahvenniemi Barbara

Developing a multicultural learning environment and culturally aware interaction in early childhood education

Year 2025

Pages

43

The objective of this thesis was to develop a multicultural learning environment and culturally responsive interaction in early childhood education. The study was conducted in collaboration with a daycare center located in a multilingual residential area of a municipality in Southern Finland. Its purpose was to provide early childhood educators with practical tools to support diversity. The development work focused on strengthening children's cultural identities and promoting their inclusion in the daycare environment. The theoretical framework was based on the National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care (VASU 2022) as well as research highlighting the importance of cultural awareness and multiculturalism in child development. Additionally, pedagogical methods for enhancing the competence of early childhood educators in multicultural environments were examined. The primary data collection method was semi-structured interviews, through which early childhood professionals' views on culturally responsive pedagogy were explored. The interview data were analyzed using thematic analysis, which formed the basis for developing a concrete operational model to support early childhood education. The main outcome of this thesis was the development of simplified audio stories designed to support children's linguistic and cultural identities and to promote their participation. The stories provided early childhood educators with practical tools to integrate diversity into children's groups in an accessible and natural way. The results indicated that supporting cultural awareness and multilingualism enhanced children's experiences of participation and belonging and strengthened community spirit within the daycare setting. The outcomes of this development work can be broadly applied in daily early childhood education and in supporting multilingual children. Identified opportunities for further development include expanding simplified stories into additional languages, creating pedagogical training materials, and deepening early childhood educators' understanding of cultural responsiveness.

Keywords: early childhood education, cultural awareness, multiculturalism, language-aware pedagogy, plain language stories

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön työelämäkumppani	8
3	Kulttuuritietoisuus ja monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa	8
3.1	Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa	9
3.2	Kulttuuritietoisuus ja sen rooli varhaiskasvatuksessa	9
3.3	Oppimisympäristön merkitys kulttuurisen moninaisuuden tukemisessa	10
3.4	Osallisuus monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa	11
3.5	Aiemmat kehittämistyöt ja niiden merkitys.....	12
4	Opinnäytetyön toteutus.....	13
4.1	Tarkoitus ja tavoite	13
4.2	Kehittämistyön menetelmät.....	13
4.3	Kehittämistyön toteutussuunnitelma	14
5	Tutkimusmenetelmä.....	16
5.1	Aineistonhankinta.....	16
5.2	Aineiston analysointi	17
5.3	Analyysin eteneminen vaiheittain	17
6	Aineiston tulokset.....	19
7	Johtopäätökset ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten kokemukset	21
8	Selkokieliiset sadut.....	22
8.1	Selkokielisten satujen suunnittelu ja käsikirjoitus	22
8.2	Selkosatujen kehittäminen ja testaus	23
8.3	Testauksen tulokset ja julkaisu	24
9	Kehittämistyön arviointi	25
10	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	26
11	Pohdinta.....	28
	Lähteet	31
	Kuviot.....	34
	Taulukot.....	34
	Liitteet	35

1 Johdanto

Monikulttuurisuus ja kulttuuritietoisuus ovat keskeisiä teemoja varhaiskasvatuksessa, jossa erilaiset taustat, arvot ja kieliympäristöt kohtaavat. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on luoda inklusiivinen ja monikulttuurisesti rikas oppimisympäristö, jossa jokainen lapsi ja perhe tuntee itsensä hyväksytyksi ja osalliseksi. Aiheen tutkiminen auttaa kehittämään käytännönläheisiä menetelmiä, joilla tuetaan lasten kulttuuritietoisuutta ja vahvistetaan heidän taitojaan toimia kulttuurienvälisissä tilanteissa. Lisäksi se antaa henkilökunnalle työkaluja kulttuuritietoiseen kohtaamiseen, edistäen sekä lasten oppimista että yhteisöllisyyttä varhaiskasvatussyhteisössä.

Opinnäytetyö keskittyy monikulttuurisen oppimisympäristön ja kulttuuritietoisuuden vuorovaikutuksen kehittämiseen varhaiskasvatuksessa. Työssä tarkastellaan, miten varhaiskasvatuksen ammattilaiset voivat tukea lasten monikulttuurista identiteettiä ja luoda ympäristön, jossa erilaisten kulttuuristen taustojen ja näkökulmien huomioiminen on luonteva osa pedagogista toimintaa. Erityisesti tarkastellaan, kuinka kulttuuritietoisuus vuorovaikutuksessa voi edistää osallisuutta ja yhteisön rakentamista sekä ehkäistä syrjintää ja ennakkoluuloja.

Monikielisyys ja kulttuurinen moninaisuus tuovat varhaiskasvatuksen kentälle sekä mahdollisuuksia että haasteita. Yksi merkittävä pedagoginen kysymys on, miten tukea lasten kielen kehitystä ja osallisuutta monikielisessä ympäristössä niin, että jokainen lapsi tuntee tulevansa kuulluksi ja ymmärretyksi. Tämän opinnäytetyön kehittämissosiossa selkokieliset sadut nousivat konkreettiseksi työkaluksi, jolla voidaan vahvistaa lasten kulttuurista identiteettiä ja osallisuutta. Selkosadut tarjoavat helposti ymmärrettävän ja saavutettavan tavan käsitellä monikulttuurisuutta sekä tukea lasten kielen kehitystä. Satujen avulla voidaan tuoda esiin eri kulttuurien arvoja, perinteitä ja tapoja lasten ymmärtämällä tavalla, samalla kun ne auttavat monikielisiä lapsia omaksumaan suomen kieltä.

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä erään Etelä-Suomen kunnan varhaiskasvatussyksikön kanssa, ja aineistonkeruu suoritettiin monikielisellä asuinalueella sijaitsevassa päiväkodissa. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, miten monikulttuurista oppimisympäristöä ja kulttuuritietoista vuorovaikutusta voidaan kehittää varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksessa tarkastellaan myös, kuinka henkilöstön osaamista ja käytännön taitoja voidaan vahvistaa niin, että he pystyvät tukemaan monikulttuurista vuorovaikutusta entistä tehokkaammin.

Osana tätä kehittämistyötä tuotetaan käytännönläheisiä selkokielisiä satuja äänimuodossa, jotka tukevat lasten kulttuurista identiteettiä ja edistävät osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Suunnitelmavaiheessa keskitytään toteutuksen tavoitteiden ja menetelmien selkeään määrittelyyn. Tavoitteena on, että valmiit selkokieliset äänisadut rikastuttavat oppimisympäristöä ja toimivat työkaluna varhaiskasvattajille kulttuurisen moninaisuuden vahvistamiseksi.

2 Opinnäytetyön työelämäkumppani

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä erään Etelä-Suomen kunnan varhaiskasvatustyöryhmän kanssa. Kehittämistyö keskittyi monikulttuurisessa ympäristössä toimivaan päiväkotiin, jossa varhaiskasvatus rakentuu lasten osallisuuden ja yksilöllisyyden tukemiselle. Päiväkotitoiminta on alueella, jossa perheet tulevat monikielisistä ja -kulttuurisista taustoista, ja toiminta on avoinna kaikille lapsille ja perheille yhdenvertaisesti. Lisäksi esiopetusta järjestetään useammalla kielellä, mikä tukee lasten kielen kehitystä ja tarjoaa mahdollisuuksia monikieliseen oppimisympäristöön. (OPH 2022a, 47.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (VASU) tarjoaa yhtenäiset suuntaviivat varhaiskasvatuksen tavoitteille ja toimintatavoille. Päiväkodin toiminnassa korostetaan vasun mukaisesti lasten aktiivista osallisuutta sekä leikin ja liikunnan merkitystä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Henkilöstö toimii lapsilähtöisesti, ja pedagogiset ratkaisut perustuvat jatkuvaan kehittämiseen sekä yhteistyöhön perheiden kanssa. Toimintaympäristö tukee lasten monipuolista oppimista ja leikki toimii keskeisenä oppimisen menetelmänä. (OPH 2022a, 28.)

Varhaiskasvatuksen monimuotoisuus nähdään voimavarana, ja kieli- ja kulttuuritietoinen kasvatus on osa päivittäistä toimintaa. Jokaiselle lapselle tarjotaan mahdollisuus käsitellä omaa kulttuuriaan ja vertailla sitä muihin, mikä voi edistää kulttuurienvälisiä ymmärryksiä ja suvaitsevaisuutta. Lapsen oikeus omaan kulttuuriinsa ja kielensä tukemiseen on tärkeä osa yhdenvertaista ja inklusiivista varhaiskasvatusta. (OPH 2022a, 50.)

3 Kulttuuritietoisuus ja monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa

Tässä luvussa tarkastellaan monikulttuurisuuden merkitystä varhaiskasvatuksessa, kulttuuritietoisuuden roolia ja kehittämistä. Lisäksi käsitellään oppimisympäristön vaikutusta lasten osallisuuteen ja määritellään keskeisiä käsitteitä. Monikulttuurisuus ja kulttuuritietoisuus ovat osa varhaiskasvatuksen kokonaisvaltaista toimintaa, jonka tavoitteena on luoda yhdenvertainen ja osallistava oppimisympäristö.

Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus, jota toteutetaan varhaiskasvatustyöryhmissä. Sen tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista kehitystä sekä vahvistaa osallisuutta ja hyvinvointia varhaiskasvatustyöryhmässä. (Varhaiskasvatustuki 540/2018, 2-3 §; OPH 2022a, 22-28.) Vasu määrittelee, miten lasten kasvua, kehitystä ja oppimista edistetään varhaiskasvatuksessa (OPH 2022a). Seuraavaksi tarkastellaan monikulttuurisuuden merkitystä varhaiskasvatuksessa ja siihen liittyviä pedagogisia käytäntöjä, kulttuuritietoisuuden roolia ja oppimisympäristön vaikutusta lasten osallisuuteen.

3.1 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa

Monikulttuurisuus on noussut merkittäväksi teemaksi suomalaisessa varhaiskasvatuksessa globalisaation ja muuttoliikkeen myötä. Uudenmaan päiväkodeissa lähes viidennes lapsista puhuu kotikielensä muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea, mikä korostaa tarvetta kehittää varhaiskasvatuksen käytäntöjä, jotka huomioivat lasten moninaiset taustat (Tilastokeskus 2022).

Monikulttuurisuus voidaan määritellä erilaisten kulttuurien rinnakkaiseloksi. Se näkyy päiväkotien arjessa muun muassa oppimisympäristön suunnittelussa, vuorovaikutustilanteissa ja perheiden osallistamisessa (Koivuniemi 2024, 6). Kulttuurinen moninaisuus rikastuttaa varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria ja tarjoaa mahdollisuuksia lasten oppimiselle. Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen onnistunut toteuttaminen edellyttää henkilöstöltä kulttuuritietoisuutta ja pedagogisia valmiuksia moninaisten lapsiryhmien tukemiseen (OPH 2022a, 25).

Monikulttuurisuus tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä monin tavoin. Kun lapsen kulttuurinen identiteetti huomioidaan ja arvostetaan, hänen turvallisuuden tunteensa ja vuorovaikutustaitonsa kehittyvät, mikä puolestaan tukee oppimista (OPH 2023). Varhaiskasvatus tarjoaa lapsille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin kulttuureihin ja näkökulmiin. Kulttuurinen moninaisuus voi auttaa lapsia ymmärtämään, että erilaisuus on arvokasta ja luonnollinen osa ihmiskuntaa (OPH 2022a).

Kielitietoinen pedagogiikka on keskeinen keino monikulttuurisuuden tukemisessa, sillä sen avulla lasten kielellinen kehitys ja monikielisyys voidaan huomioida osana oppimisympäristöä. Tämä vahvistaa heidän kognitiivisia taitojaan, tukee oppimista ja valmistaa heitä monikulttuuriseen yhteiskuntaan (OPH 2022b). Samalla monikulttuurisuus edistää suvaitsevaisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä auttaa lapsia ymmärtämään erilaisia tapoja, arvoja ja uskomuksia (Honkala & Laaksonen 2022, 118).

Vaikka monikulttuurisuus tuo mukanaan merkittäviä mahdollisuuksia, se voi myös synnyttää haasteita, kuten kielimuureja ja kulttuurisia väärinkäsityksiä. Näiden haasteiden voittaminen edellyttää varhaiskasvattajilta kulttuurista sensitiivisyyttä, jatkuvaa kouluttautumista ja valmiutta mukauttaa toimintatapoja (Honkala & Laaksonen 2022, 122). Yhteistyö perheiden kanssa on keskeistä väärinkäsitysten ehkäisemiseksi ja luottamuksen rakentamiseksi (OPH 2023). Monikulttuurisuus ei ole staattinen tila, vaan jatkuva prosessi, joka edellyttää varhaiskasvattajilta aktiivista työtä, reflektiota ja pedagogisten käytäntöjen jatkuvaa kehittämistä.

3.2 Kulttuuritietoisuus ja sen rooli varhaiskasvatuksessa

Kulttuuritietoisuus tarkoittaa ymmärrystä omasta ja muiden kulttuuritaustasta sekä niiden vaikutuksesta ajatteluun, käyttäytymiseen ja vuorovaikutukseen. Varhaiskasvatuksessa se on keskeinen osa pedagogiikkaa, sillä sen avulla voidaan tunnistaa ja arvostaa lasten ja perheiden moninaisuutta. Kulttuuritietoisuuden tukeminen vahvistaa lasten itsetuntoa ja

osallisuuden kokemusta, mikä puolestaan kehittää heidän monikulttuurisia taitojaan ja tukee yhteisöllisyyttä (OPH 2023).

Kulttuurisensitiivisyys näkyy varhaiskasvatuksen arjessa esimerkiksi lasten äidinkielen tukemisena, heidän kulttuuristen perinteidensä huomioimisena sekä vanhempien aktiivisena osallistamisena päiväkodin toimintaan (Derman-Sparks & Edwards 2010, 12). Konkreettisia keinoja ovat esimerkiksi lasten omien kielten käyttö arjessa, kulttuuriteemaiset päivät ja monikielisten oppimateriaalien hyödyntäminen. Tällaiset keinot auttavat lapsia kokemaan kulttuurisen moninaisuuden luonnolliseksi osaksi yhteisöään ja vahvistavat heidän identiteettiään (Mieli 2022).

Kulttuuritietoisuus hyödyttää myös varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Sen avulla varhaiskasvattajat voivat tarkastella kriittisesti omia toimintatapojaan ja kehittää niitä vastaamaan monikulttuurisen yhteisön tarpeita (Honkala & Laaksonen 2022, 119). Henkilökunnan koulutus ja jatkuva ammatillinen kehittäminen ovat avainasemassa kulttuuritietoisuuden vahvistamisessa varhaiskasvatuksessa.

Kulttuuritietoisuuden edistäminen vaatii pitkäjänteistä työtä ja konkreettisia toimia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa jokainen lapsi tuntee itsensä arvostetuksi ja osalliseksi riippumatta kulttuurisesta taustastaan. Tämä tukee sekä lasten oppimista että yhteisöllisyyden kehittymistä varhaiskasvatuksessa (Tasa-arvioinen varhaiskasvatus 2024).

Kulttuuritietoisuuden kehittäminen varhaiskasvatuksessa edellyttää uusia taitoja ja menetelmiä, jotka tukevat lasten kulttuurista identiteettiä ja heidän ymmärrystään eri kulttuureista. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on luoda turvallinen ja yhdenvertainen oppimisympäristö, jossa jokainen lapsi tuntee itsensä arvostetuksi. Tämä edellyttää yhteistyötä perheiden ja henkilöstön kanssa sekä pedagogisten käytäntöjen jatkuvaa kehittämistä. Kulttuuritietoisuus varhaiskasvatuksessa luo pohjan lapsille arvostaa erilaisuutta ja toimia yhdessä monikulttuurisessa yhteiskunnassa. (OPH 2023, 34-35.)

3.3 Oppimisympäristön merkitys kulttuurisen moninaisuuden tukemisessa

Oppimisympäristöllä on keskeinen rooli lasten kulttuurisen moninaisuuden tukemisessa ja perheiden osallistamisessa varhaiskasvatukseen. Sen suunnittelussa on huomioitava lasten moninaiset taustat ja tarpeet, jotta ympäristö tukee heidän hyvinvointiaan, oppimistaan ja osallisuuttaan. Oppimisympäristön tulisi olla fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen sekä yhdenvertainen kaikille lapsille. Tämä edellyttää, että ympäristö mahdollistaa sekä lasten kulttuurisen identiteetin ilmaisemisen että heidän vuorovaikutuksensa muiden kanssa.

Fyysinen oppimisympäristö tarjoaa konkreettisia mahdollisuuksia tukea monikulttuurisuutta. Esimerkiksi monikulttuuriset julisteet, kirjat, lelut ja muut visuaaliset materiaalit tuovat eri kulttuuritaustat näkyviksi ja osaksi arvostettua oppimisympäristöä. Kirjallisuuden ja muiden

oppimateriaalien kautta lapset voivat tutustua eri kulttuureihin ja perinteisiin, mikä edistää heidän ymmärrystään kulttuurisesta moninaisuudesta ja tukee kulttuurienvälisiä oppimista.

Monikielisyys on tärkeä osa fyysistä oppimisympäristöä. Kirjojen ja materiaalien tarjoaminen lapsen omalla äidinkielellä vahvistaa hänen kuulumisensa tunnetta ja arvostusta omaa kulttuuriaan kohtaan. Tämä vahvistaa myös lapsen kielellistä ja kulttuurista identiteettiä (OPH 2023). Monikulttuurisuuden tulee olla luonnollinen osa fyysistä ympäristöä, ei vain erityisten teemaviikkojen tai projektien aikana.

Sosiaalinen oppimisympäristö on keskeinen lasten osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunteen rakentamisessa. Avoin ja kunnioittava vuorovaikutus on olennaista, jotta kaikki lapset ja perheet tuntevat itsensä tervetulleiksi ja arvostetuiksi. Se edistää lasten kykyä kohdata erilaisuutta ja rakentaa yhteisöllisiä suhteita muiden lasten kanssa. Inklusiivinen ilmapiiri syntyy vuorovaikutuksesta, jossa lasten ääntä kuullaan ja heidän näkemyksensä otetaan huomioon esimerkiksi ryhmän sääntöjä laatiessa (Tasa-arvoinen varhaiskasvatus 2023).

Henkilökunnan kulttuurinen sensitiivisyys ja kyky tukea lasten välistä vuorovaikutusta on avainasemassa. Kasvattajien tehtävänä on luoda ympäristö, jossa erilaisuus nähdään voimavarana ja jossa lapset oppivat ymmärtämään ja arvostamaan sekä omaa että muiden kulttuuri-taustaa.

3.4 Osallisuus monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa

Osallisuus on yksi varhaiskasvatuksen keskeisistä periaatteista, jotka edistävät lasten ja perheiden yhdenvertaisuutta sekä aktiivista roolia yhteisössä. Osallisuus tarkoittaa lasten ja perheiden mahdollisuutta olla mukana heitä koskevassa päätöksenteossa ja vaikuttaa päiväkodin toimintaan. Monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa osallisuus sisältää myös kulttuuristen erojen tunnustamisen, kunnioittamisen ja niiden näkyväksi tekemisen osana yhteisöä. Tavoitteena on luoda ympäristö, jossa kaikki lapset ja perheet voivat tuntea itsensä arvostetuiksi ja hyväksytyiksi. (OPH 2023, 34.)

Lasten osallisuuden tukeminen on keskeistä heidän identiteettinsä, itsetuntonsa ja sosiaalisten taitojensa kehittymiselle. Lasten kulttuuristen taustojen ja kokemusten huomioiminen lisää heidän osallisuuden tunnettaan ja vahvistaa heidän kulttuurista identiteettiään. Rohkaimalla lapsia kertomaan omista kulttuuriperinteistään tai osallistumaan kulttuuriteemaisten päivien suunnitteluun he voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja oppia arvostamaan muiden kulttuureja (Koivula, Siippainen & Eerola-Pennanen 2022).

Perheiden aktiivinen osallisuus on olennainen osa monikulttuurista varhaiskasvatusta. Vanhempien mukaan ottaminen päiväkodin toimintaan, kuten teemapäiviin ja kulttuurijuhliin, vahvistaa yhteisöllisyyttä ja edistää kulttuurista ymmärrystä. Kun vanhemmat kokevat, että heidän kulttuuritaustansa otetaan huomioon, he kokevat olevansa osana päiväkotiyhteisöä.

Päiväkoti voi toimia sillanrakentajana eri kulttuurien välillä, edistäen monikulttuurista dialogia ja perheiden aktiivista roolia yhteisössä (Tutkittua varhaiskasvatuksesta 2022).

3.5 Aiemmat kehittämistyöt ja niiden merkitys

Aiemmissa tutkimuksissa ja kehittämistöissä on keskitytty kehittämään menetelmiä, jotka tukevat monikulttuurisen oppimisympäristön kehittymistä varhaiskasvatuksessa. Näitä hankkeita ovat esimerkiksi kielikasvatukseen keskittyvät projektit, oppimateriaalien kehittäminen ja kulttuurisen moninaisuuden huomioimista tukevat ideapankit.

Nurmilaakso ja Välimäki (2011) korostavat kielitietoisien pedagogiikan merkitystä varhaiskasvatuksessa. Heidän tutkimuksensa tarjoaa konkreettisia työkaluja, jotka tukevat monikielisten lasten kielellistä kehittymistä ja osallisuutta oppimisympäristössä. Kielikasvatukseen suunnitelluissa materiaaleissa hyödynnetään monikielisyttä voimavarana, ja tavoitteena on lisätä lasten mahdollisuuksia käyttää omaa äidinkieltään oppimisprosessissa. Tämä lähestymistapa vahvistaa lasten kognitiivisia ja sosiaalisia taitoja, tukee heidän kulttuuri-identiteettiään ja vähentää ulkopuolisuuden kokemuksia.

Kronström ja Lappalainen (2017) loivat varhaiskasvatuksen käyttöön ideapankin, joka sisältää leikkejä ja askarteluja eri kulttuurien juhlapäivien ympärille. Ideapankin tavoitteena oli tarjota varhaiskasvatuksen henkilöstölle helposti käytettäviä välineitä kulttuurisen moninaisuuden huomioimiseen päiväkodin arjessa. Esimerkiksi eri maiden perinteisiä juhlapäiviä esittelevät askartelut ja tarinat toimivat välineenä lisätä lasten tietämystä ja kunnioitusta muita kulttuureja kohtaan. Tämä työ osoittaa, että yksinkertaiset ja selkeästi ohjeistetut materiaalit voivat olla tehokas tapa tukea monikulttuurisuuden edistämistä varhaiskasvatuksessa.

Kulttuuritietoisuus varhaiskasvatuksessa korostaa henkilöstön kykyä tunnistaa ja arvostaa sekä omaa että muiden kulttuuriaustaa, mikä vaikuttaa ajatteluun, käyttäytymiseen ja vuorovaikutukseen. Maija Tätilän (2023) YAMK-opinnäytetyössä "Kohti kulttuuri- ja katsomustietoista varhaiskasvatusta - käsikirja toimintakulttuurin kehittämiseen" painotetaan kulttuuri- ja katsomustietoisuuden merkitystä varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämisessä. Tätilä korostaa, että henkilöstön reflektiivinen työote ja valmius kehittää toimintakulttuuria ovat keskeisiä tekijöitä moninaisuuden huomioimisessa. Hänen työnsä tarjoaa konkreettisia työkaluja varhaiskasvattajille kulttuurisesti moninaisten lapsiryhmien kohtaamiseen sekä lasten hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemiseen monikulttuurisessa yhteisössä.

Edellä mainitut hankkeet osoittavat, että konkreettiset työkalut, selkeät ohjeistukset ja pedagoginen tuki ovat keskeisiä monikulttuurisen oppimisympäristön kehittämisessä. Näiden projektien kautta on voitu luoda toimintamalleja, jotka tukevat kulttuurista moninaisuutta ja auttavat varhaiskasvattajia ymmärtämään sekä soveltamaan kulttuurisensitiivisiä käytäntöjä. Kehittämistyöt osoittavat myös, että vanhempien osallistaminen ja monikielisuuden

tukeminen ovat tärkeitä elementtejä, jotka edistävät lasten osallisuutta ja kulttuurista ymmärrystä varhaiskasvatuksessa.

Tietoperustassa on tarkasteltu monikulttuurisuuden ja kulttuuritietoisuuden merkitystä varhaiskasvatuksessa sekä niiden vaikutusta lasten kehitykseen, oppimisympäristöihin ja osallisuuteen. Keskeiset havainnot osoittavat, että kulttuuritietoisuus ei ole pelkästään teoreettinen käsite, vaan se edellyttää konkreettisia toimia, kuten monikielisten materiaalien hyödyntämistä, kulttuuriteemaisten päivien järjestämistä sekä henkilöstön kouluttamista. Näiden toimenpiteiden avulla monikulttuurisuus voi toimia varhaiskasvatuksen voimavarana ja vahvistaa yhteisöllisyyttä.

Opinnäytetyön tavoitteena on edistää monikulttuurista oppimisympäristöä ja kulttuuritietoista vuorovaikutusta varhaiskasvatuksessa luomalla selkokielisiä satuja. Selkosadut tukevat lasten kielellistä ja kulttuurista ymmärrystä tarjoamalla helposti ymmärrettäviä tarinoita, jotka käsittelevät esimerkiksi eri kulttuureja, yhteistyötä ja erilaisuuden kunnioittamista. Ne toimivat työkaluna varhaiskasvattajille, vahvistaen lasten osallisuutta ja ymmärrystä yli kieli- ja kulttuurirajojen.

4 Opinnäytetyön toteutus

Tässä luvussa kuvataan opinnäytetyön toteutusprosessi vaihe vaiheelta. Ensiksi esitellään työn tarkoitus ja tavoitteet sekä käytetyt menetelmät. Sen jälkeen kuvataan tarkemmin kehittämistyön suunnittelua ja toteutusta, aineiston keruuta ja analyysia sekä lopputuotteiden valmistumista. Lopuksi luvussa arvioidaan lyhyesti työn etenemistä ja toteutuksen aikana kohdattuja haasteita ja onnistumisia.

4.1 Tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää käytännönläheisiä selkokielisiä satuja äänimuodossa, jotka tukevat lasten kulttuurista identiteettiä ja edistävät osallisuutta. Tavoitteena oli, että valmiit selkokieliset äänisadut rikastuttavat oppimisympäristöä ja toimivat työkaluna varhaiskasvattajille kulttuurisen moninaisuuden vahvistamiseksi.

4.2 Kehittämistyön menetelmät

Alkuperäisenä aineistonkeruumenetelmänä oli puolistrukturoitu haastattelu, jonka tavoitteena oli syventää ymmärrystä varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkemyksistä monikulttuurisesta oppimisympäristöstä. Haastattelut mahdollistaisivat joustavan ja syvällisen keskustelun aiheesta, mutta menetelmän käytössä ilmeni haasteita erityisesti varhaiskasvatuksen kiireisen arjen vuoksi. Sopivien ajankohtien löytäminen osoittautui haastavaksi, mikä loi epävarmuutta aikataulussa pysymisen suhteen.

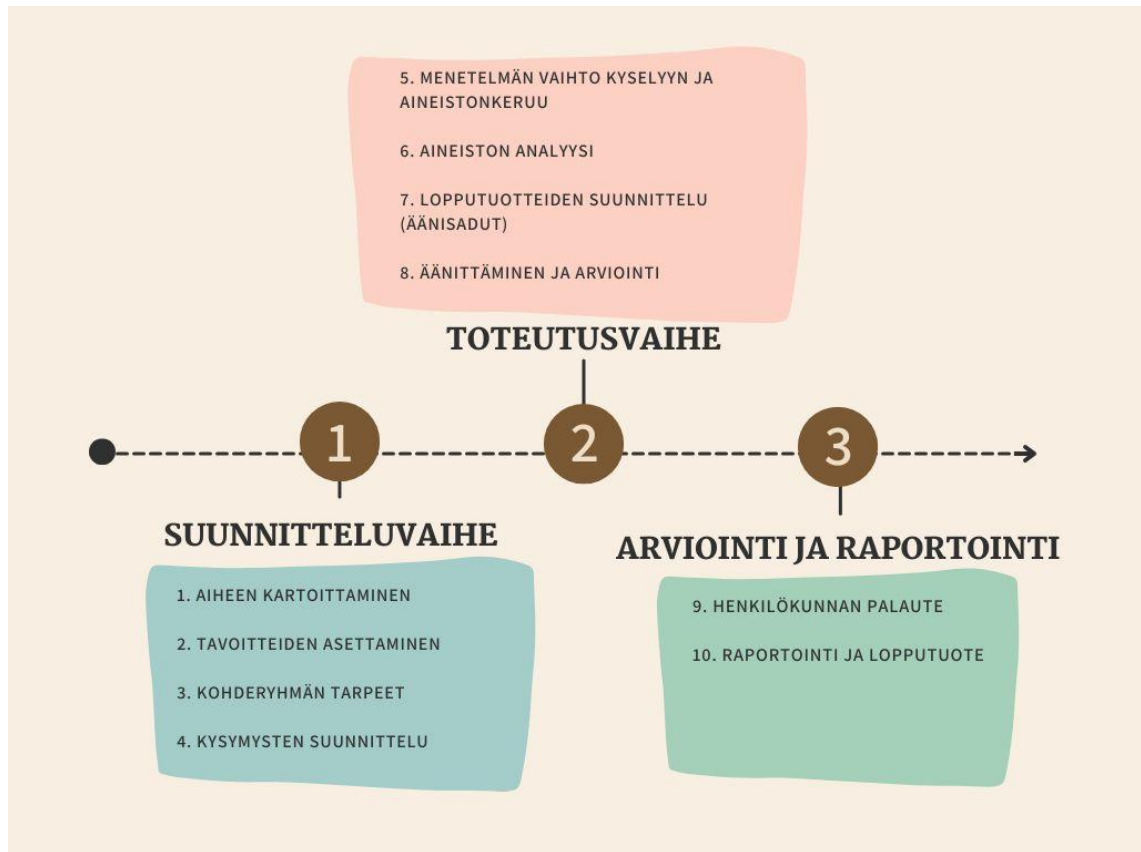
Tämän vuoksi aineistonkeruumenetelmä päätettiin muuttaa kirjalliseksi kyselyksi. Kysely on tehokas tiedonkeruumenetelmä, joka mahdollistaa vastaajien näkökulmien systemaattisen koostamisen ja analyysin (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 106-109). Se tarjosi vastaajille enemmän joustavuutta, sillä he saattoivat vastata omassa aikataulussaan ja pohtia vastauksiinsa rauhassa. Ratkaisu osoittautui toimivaksi, sillä se mahdollisti laajemman osallistumisen ja vähensi henkilöstön aikataulupaineita.

Koko kehittämistyön ajan dokumentointimenetelmänä toimi päiväkirja. Päiväkirjaan kirjattiin säännöllisesti havaintoja, pohdintoja ja päätöksiä kehittämisprosessin kaikissa vaiheissa. Merkinnät auttoivat seuraamaan työn etenemistä, tukivat reflektiota ja täydensivät kyselyistä ja muusta aineistonkeruusta saatua aineistoa. Päiväkirjan analyysi auttoi myös tunnistamaan kehittämistyön aikana esiin tulleita teemoja ja oppimiskokemuksia.

4.3 Kehittämistyön toteutus suunnitelma

Kehittämistyö alkoi suunnitteluvaiheella, jossa määriteltiin työn tavoitteet, menetelmät ja aikataulut yksityiskohtaisesti. Tämä vaihe sisälsi aiheen kartoittamisen, tavoitteiden asettamisen ja keinojen valitsemisen niiden saavuttamiseksi (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015). Suunnitteluvaiheessa otettiin huomioon kohderyhmän tarpeet ja hyödynnettiin olemassa olevaa tutkimustietoa sekä käytännön kokemuksia. Hyvin suunniteltu kehittämistyö oli systemaattista ja eteni selkeästi määriteltyjen vaiheiden mukaisesti.

Toteutusvaiheessa suunnitellut toimenpiteet vietiin käytäntöön. Tässä vaiheessa keskeistä oli käytännönläheisyys ja osallistavuus, jolloin eri osapuolet, kuten työyhteisö ja kohderyhmä, otettiin mukaan prosessiin. Kehittämistyön menetelmä muutettiin puolistrukturoidusta haastattelusta kyselyun. Kysely toteutettiin kirjallisessa muodossa, ja kerätty aineisto analysoitiin huolellisesti. Kehittämistyön toteutus oli iteratiivista, mikä tarkoitti, että suunnitelmaa tarkennettiin prosessin edetessä saadun palautteen ja havaintojen perusteella (Välimäki & Kärkäinen 2021). Kuvion 1 avulla havainnollistetaan toteutus suunnitelman vaiheet.

kuvio 1: Toteutussuunnitelman havainnollistaminen

Tässä opinnäytetyössä suunnittelu alkoi päiväkodin monikulttuurisen oppimisympäristön analysoimisella. Suunnitteluvaiheessa laadittiin selkeä aikataulu, jossa eri vaiheet toteutettiin järjestelmällisesti. Kyselylomake laadittiin tiedonkeruuta varten, ja sen avulla kartoitettiin päiväkodin nykytilaa. Suunnitteluvaiheessa otettiin huomioon tutkimuslupa-asiat ja osallistujien tietosuojaselvitykset.

Toteutusvaiheessa kirjalliset kyselyt lähetettiin sähköisesti henkilökunnalle, ja niiden avulla syvennettiin ymmärrystä oppimisympäristön vahvuuksista ja kehityskohteista. Henkilöstölle lähetetyssä viestissä kysely toimi vielä nimikkeellä haastattelu, muutos informoitiin henkilöstölle tulosten analyysivaiheessa. Saatu aineisto analysoitiin temaattisen analyysin avulla, ja analyysin pohjalta muodostuneet teemat ohjasivat lopputuotteiden - 2-3 selkokielisen äänisäädin - suunnittelua ja toteutusta.

Sadut äänitettiin yksinkertaisesti mutta laadukkaalla tavalla, jotta ne soveltuisivat varhaiskasvatukseen arkeen ja perhekäyttöön. Lopputuotteiden käytettävyyttä arvioitiin päiväkodin henkilökunnan palautteen perusteella, ja saadut kehitysehdotukset huomioitiin lopullisessa raportoinnissa. Kehittämistyön tavoitteena oli luoda konkreettisia ja helposti hyödynnettäviä työkaluja, jotka tukevat lasten kielellistä ja kulttuurista osallisuutta varhaiskasvatuksessa.

5 Tutkimusmenetelmä

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen toteutusta ja valittuja menetelmiä. Ensimmäisessä osiossa tarkastellaan aineistonhankintaprosessia ja perustellaan valittu menetelmä. Sen jälkeen tarkastellaan aineiston analyysimenetelmää sekä analyysin etenemistä vaiheittain. Temaattinen analyysi on tämän opinnäytetyön keskeinen menetelmä, sillä se mahdollistaa aineiston systemaattisen käsittelyn sekä eri näkökulmien jäsentämisen teemoiksi, mikä edistää ilmiön syvällistä ymmärtämistä.

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä oli laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, joka mahdollistaa tutkittavan ilmiön syvällisen tarkastelun ja kontekstisidonnaisuuden huomioimisen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 22). Laadullinen tutkimus soveltuu erityisesti silloin, kun tavoitteena on ymmärtää ihmisten kokemuksia, merkityksiä ja toimintaa luonnollisessa toimintaympäristössä (Hirsjärvi & Hurme 2015, 28). Tutkimuksen kohderyhmänä kuuluivat varhaiskasvatuksen ammattilaiset, kuten opettajat ja lastenhoitajat. Kohderyhmä valittiin, koska heillä on keskeinen rooli monikulttuurisen oppimisympäristön kehittämisessä. Heillä on tietoa käytännön tasolla siitä, millaisia haasteita ja mahdollisuuksia monikulttuurisuus tuo varhaiskasvatuksen arkeen.

5.1 Aineistonhankinta

Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kirjallista kyselyä, jonka avulla kartoitettiin varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkemyksiä monikulttuurisesta oppimisympäristöstä ja kulttuuritietoisesta vuorovaikutuksesta. Kysely lähetettiin sähköpostitse varhaiskasvatuksen henkilöstölle, mikä mahdollisti joustavan vastaamisen heidän omassa aikataulussaan. Tämä tarjosi erityisesti kiireisessä varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä tarvittavaa joustavuutta (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 106-109). Lisäksi kirjallinen muoto antoi vastaajille enemmän aikaa reflektoida näkemyksiään ennen vastausten antamista sekä mahdollisti useamman vastaajan osallistumisen samanaikaisesti ilman aikataulullisia rajoitteita.

Kyselylomakkeet koostuivat avoimista kysymyksistä, joiden tarkoituksena oli tarjota syvällisempää tietoa vastaajien kokemuksista ja näkemyksistä. Tämä mahdollisti monipuolisemmat ja yksilöllisemmät vastaukset (Hirsjärvi & Hurme 2015, 48). Kysymykset laadittiin siten, että ne käsitelivät monikulttuurisen oppimisympäristön rakentamista, kulttuurista vuorovaikutusta sekä selkokielisten satujen merkitystä varhaiskasvatuksessa. Osallistujille informoitiin tutkimuksen tavoitteista, anonymiteetista ja vapaaehtoisuudesta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 45). Heiltä pyydettiin kirjallinen suostumus osallistumiseen, ja suostumuslomake toimitettiin sähköpostiviestin liitetiedostona.

5.2 Aineiston analysointi

Aineiston analysoinnissa käytettiin temaattista analyysiä, joka soveltuu laadulliseen tutkimukseen ja auttaa tunnistamaan aineistosta keskeiset teemat (Braun & Clarke 2006, 79). Temaattinen analyysi auttaa tunnistamaan keskeisiä teemoja, järjestämään aineistoa ja tulkitsemaan sitä tavoitteiden mukaisesti (Nowell, Norris, White & Moules 2017, 5).

Temaattinen analyysi soveltuu erityisesti tilanteisiin, joissa tavoitteena on ymmärtää yksilöiden kokemuksia ja heidän antamiaan merkityksiä tietyille ilmiölle. Tämän tutkimuksen kohdalla temaattinen analyysi oli perusteltu valinta, sillä se mahdollisti monikulttuurisen oppimisympäristön, kulttuuritietoisuuden vuorovaikutuksen sekä selkokielisten satujen pedagogisen merkityksen syvällisen tarkastelun.

Analyysin tarkoituksena oli jäsentää aineistoa ja nostaa esiin keskeiset teemat, jotka liittyvät varhaiskasvatukseen ammattilaisten kokemuksiin monikulttuurisesta kasvatustyöstä. Tämä analyysitapa mahdollistaa aineiston monipuolisen tarkastelun sekä tutkimuksen tavoitteiden mukaisen jäsentelyn.

5.3 Analyysin eteneminen vaiheittain

Aineisto koostui kuudesta kirjallisesti toteutetusta kyselystä, jotka analysoitiin aineistolähtöisesti. Temaattisen analyysin prosessi noudatti Braun ja Clarken (2006, 87) viitekehystä. Prosessin vaiheisiin kuului aineistoon perehtyminen, alustavien koodien muodostaminen ja niiden ryhmittely teemoiksi, teemojen tarkastelu ja nimeäminen sekä raportointi. Taulukon 1 esimerkin avulla havainnollisetaan tarkemmin analyysin etenemistä.

Taulukko 1: Esimerkki analyysin etenemisestä

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Teema
“Ryhmämme lapset tulevat eri maista, ja kielten moninaisuus on suuri haaste.”	Kielellinen moninaisuus tuo pedagogisia haasteita	Monikulttuurisen ympäristön haasteet ja mahdollisuudet
“On tärkeää, että lapset voivat nähdä omaa kulttuuriaan päiväkodin arjessa.”	Lasten kulttuuri-identiteetti tulee huomioida	

"Vanhempien kanssa täytyy keskustella avoimesti, jotta ymmärrämme toistemme odotukset."	Yhteistyö vanhempien kanssa on keskeistä	Kulttuuritietoinen vuorovaikutus
"Lasten kanssa on hyvä puhua siitä, että on monia tapoja elää ja kaikki ovat yhtä arvokkaita."	Lapset tarvitsevat tukea moninaisuuden ymmärtämiseen	
"Selkosadut ovat hyvä keino tukea lasten kielitaitoa ja ymmärrystä eri kulttuureista."	Selkosatujen avulla tuetaan kielitaitoa ja kulttuurista ymmärrystä	Selkokielisten satujen merkitys varhaiskasvatuksessa
"Lapset rakastavat tarinoita, ja selkosadut auttavat heitä osallistumaan paremmin."	Selkosadut lisäävät lasten osallisuutta	
"Kun luemme satuja eri kulttuureista, lapset voivat nähdä omaa taustaansa arvostettavan sekä oppia muiden kulttuureista."	Kulttuurinen moninaisuuden satujen kautta	

Analyysin ensimmäisessä vaiheessa kyselyaineisto luettiin useaan kertaan kokonaiskuvan muodostamiseksi. Sen jälkeen aineistosta poimittiin merkityksellisiä ilmauksia, jotka liittyivät monikulttuuriseen oppimisympäristöön, kulttuuritietoiseen vuorovaikutukseen ja selkokielisten satujen merkitykseen varhaiskasvatuksessa.

Kun keskeiset ilmaukset oli tunnistettu, ne pelkistettiin selkeämmiksi ja yleisemmiksi käsitteiksi, jotta aineisto saatiin tiivistettyä säilyttäen sen merkitys. Pelkistetyt ilmaukset ryhmiteltiin samankaltaisten sisältöjen mukaan alakategorioihin, mikä mahdollisti aineiston systemaattisen jäsentämisen.

Seuraavaksi alakategoriat yhdistettiin laajemmiksi teemoiksi, jotka muodostivat tutkimuksen yläkategoriat. Näiden teemojen avulla voitiin tarkastella, mitkä asiat korostuivat haastateltavien kokemuksissa ja näkemyksissä. Lopuksi analyysin tulokset esitettiin selkeästi ja systemaattisesti, käyttäen esimerkkejä alkuperäisaineistosta läpinäkyvyyden ja uskottavuuden varmistamiseksi.

6 Aineiston tulokset

Tässä osiossa käsitellään tutkimuksen keskeiset löydökset, jotka nousivat esiin temaattisen analyysin avulla. Lisäksi tarkastellaan, miten kehitettyjä selkosatuja hyödynnettiin varhaiskasvatuksessa, perustuen varhaiskasvatuksen ammattilaisten vastauksiin ja havaintoihin päiväkodin arjessa. Tarkoituksena oli selvittää, miten sadut tukivat lasten kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä osallisuutta monikielisessä ympäristössä.

Temaattisen analyysin avulla aineistosta nousi esiin kolme pääteemaa, jotka käsittelevät monikulttuurisen oppimisympäristön haasteita ja mahdollisuuksia, kulttuuritietoista vuorovaikutusta sekä selkokielisten satujen merkitystä varhaiskasvatuksessa. Seuraavassa luvussa tarkastellaan, miten nämä teemat ilmenivät aineistossa ja mitä johtopäätöksiä niistä voidaan tehdä.

Ensimmäinen teema on monikulttuurisen ympäristön haasteet ja mahdollisuudet. Aineiston perusteella monikulttuurinen varhaiskasvatusympäristö tuo mukanaan sekä pedagogisia haasteita että mahdollisuuksia. Henkilöstö koki, että kielten moninaisuus ja erilaisten kulttuuritaustojen yhteensovittaminen vaativat tietoista suunnittelua ja pedagogisia ratkaisuja.

“Ryhmässämme puhutaan useita eri kieliä, ja joskus yhteisen ymmärryksen löytäminen vaatii aikaa ja kekseliäisyyttä.”

Toisaalta monikulttuurisuus nähtiin myös arvokkaana voimavarana, joka rikastuttaa oppimisympäristöä. Haastateltavat korostivat, että kulttuurisen identiteetin tukeminen on tärkeää jo varhaislapsuudessa. Mahdollisuus nähdä ja kuulla omaa kulttuuriaan päiväkodin arjessa edistää lasten hyvinvointia ja osallisuutta.

“On tärkeää, että lapset voivat nähdä omaa kulttuuriaan päiväkodin arjessa.”

Toinen teema, kulttuuritietoinen vuorovaikutus, tunnistettiin aineistosta keskeisenä näkökulmana. Lisäksi henkilöstö koki, että yhteistyö vanhempien kanssa on välttämätöntä, jotta voidaan ymmärtää heidän odotuksiaan ja taustojaan.

“Vanhempien kanssa täytyy keskustella avoimesti, jotta ymmärrämme toistemme odotukset.”

Haastatteluissa nousi esiin myös lasten keskinäinen vuorovaikutus ja moninaisuuden hyväksyminen. Kasvattajat kokivat tärkeäksi, että lapset oppivat arvostamaan erilaisuutta ja ymmärtämään, että on monia tapoja elää.

"Lasten kanssa on hyvä puhua siitä, että on monia tapoja elää ja kaikki ovat yhtä arvokkaita."

Kolmannes ja viimeinen teema on selkokielisten satujen merkitys varhaiskasvatuksessa. Selkosadut auttavat lapsia ymmärtämään monimutkaisia aiheita ja käsitteitä, ja niiden avulla pystytään vahvistamaan kielitietoisuutta. Erityisesti monikielisten lasten kohdalla selkokielineen kerronta tukee sanaston karttumista, lauserakenteiden hahmottamista ja itsenäistä kielen käyttöä.

Kyselytulosten perusteella varhaiskasvatuksen henkilöstö piti tärkeänä, että selkosadut liittyvät arkisiin tilanteisiin, tunteisiin ja sosiaalisiin taitoihin, koska nämä teemat tukivat lasten päivittäistä vuorovaikutusta. Sadut haluttiin yhdistää myös kuvamateriaaleihin, jotta ne olisivat visuaalisesti selkeitä ja saavutettavia lapsille, joiden kielitaito oli vielä kehittymässä.

"Selkosadut ovat loistava työkalu, koska ne auttavat lapsia ymmärtämään tarinan ytimen ja osallistumaan keskusteluun."

Lisäksi henkilöstön näkemyksen mukaan monikulttuurinen oppimateriaali, kuten selkokielliset sadut eri kulttuuritaustoista, tukee lasten kulttuuri-identiteettiä ja avartaa maailmankuvaa. Satujen avulla lapset voivat oppia muista kulttuureista ja samalla tunnistaa omaa taustaansa varhaiskasvatuksen arjessa.

"Kun luemme satuja eri kulttuureista, lapset voivat nähdä omaa taustaansa arvostettavan sekä oppia muiden kulttuureista."

Varhaiskasvatuksen arjessa selkosatuja hyödynnettiin monin eri tavoin. Esimerkiksi lepohetkillä äänisatujen kuuntelu auttoi lapsia rauhoittumaan ja samalla tutustumaan uusiin sanoihin ja käsitteisiin. Lisäksi satujen käyttäminen pieninä paloina toiminnallisissa tuokioissa tuki kielitaidon kehittymistä luonnollisessa ympäristössä. Monikielisille lapsille oli tärkeää, että heidän äidinkieltään arvostettiin ja tunnistettiin osaksi oppimisympäristöä. Kyselyiden perusteella havaittiin, että olisi hyödyllistä, jos sadut voitaisiin toteuttaa useilla eri kielillä.

Näiden kokemusten perusteella selkosatujen käyttöönotto vahvisti myös varhaiskasvattajien kulttuuritietoisuutta ja antoi heille konkreettisia keinoja käsitellä moninaisuutta ryhmissä. Vastaajat toivat esiin, että satujen lisäksi olisi hyödyllistä kehittää selkeät ohjeistukset siitä, miten varhaiskasvattajat voisivat hyödyntää monikielisyyttä ja kulttuurista moninaisuutta pedagogisesti.

7 Johtopäätökset ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten kokemukset

Tässä osiossa esitellään analyysin keskeisimmät tulokset, arvioidaan tutkimuksen onnistumista ja tarkastellaan tuloksia suhteessa aiempiin tutkimustuloksiin. Lisäksi käsitellään varhaiskasvatuksen ammattilaisten kokemuksia monikulttuurisesta oppimisympäristöstä sekä heidän näkemyksiään selkokielisten satujen roolista osallisuuden tukemisessa. Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella monikulttuurisen varhaiskasvatuksen haasteita ja mahdollisuuksia sekä selvittää, millainen rooli selkokielisillä saduilla voi olla lasten osallisuuden ja kulttuurisen ymmärryksen tukemisessa.

Tulokset osoittavat, että monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa suurimmat haasteet liittyvät kielten ja kulttuurien moninaisuuden huomioimiseen sekä vuorovaikutuksen rakentamiseen. Samalla monikulttuurisuus nähtiin voimavarana, joka tukee lasten kasvua kulttuuritietoisiksi yksilöiksi. Tulokset ovat linjassa aiempien tutkimusten kanssa, joissa on todettu, että kulttuurinen herkkyys ja moninaisuuden huomioiminen vahvistavat lasten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä (Braun & Clarke 2006, 89; Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2013, 120).

Kyselyjen perusteella varhaiskasvatuksen ammattilaiset kokevat monikulttuurisuuden olevan merkittävä osa päiväkodin arkea, mutta sen tukeminen vaatii enemmän resursseja ja selkeitä, käytännönläheisiä toimintamalleja. Keskeisimpänä haasteena nousi esiin kielimuuri ja viestinnän vaikeudet, jotka vaikuttavat sekä lasten että perheiden osallisuuteen. Henkilöstö tunnisti tarpeen kehittää parempia keinoja monikulttuuristen perheiden osallistamiseen, mutta samalla todettiin, että tähän ei ole vielä riittävästi konkreettisia menetelmiä tai materiaaleja. Lisäksi varhaiskasvatuksen fyysisessä oppimisympäristössä monikulttuurisuus ei aina näy riittävästi, mikä voi heikentää lasten kulttuurista identiteettiä ja osallisuuden kokemusta.

Selkokielisten satujen rooli korostui tutkimuksessa osana kielen oppimisen ja monikulttuurisen osallisuuden tukemista. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että selkokielinen materiaali auttaa erityisesti monikielisiä lapsia ymmärtämään kieltä paremmin, vähentää kielellisiä esteitä ja edistää kielten välistä ymmärrystä (Nowell, Norris, White & Moules 2017, 605). Lisäksi sadut voivat toimia kulttuurisen ymmärryksen välineenä, sillä tarinallisuuden kautta lapset voivat oppia sekä omasta että muiden kulttuureista (Heikkilä 2017, 32).

Yhdeksi keskeiseksi ratkaisuksi nousivat selkokieliset sadut, joiden avulla voidaan tukea sekä lasten kielitaidon kehittymistä että kulttuurisen moninaisuuden näkyvyyttä varhaiskasvatuksessa. Henkilöstö koki, että sadut tarjoavat lapsille mahdollisuuden vahvistaa sanavarastoaan, tunneilmaisuaan ja sosiaalisia taitojaan, mikä puolestaan tukee heidän integroitumistaan päiväkotiyhteisöön. Lisäksi selkosadut voivat toimia työkaluna, joka helpottaa erilaisia kulttuuri-taustoja edustavien lasten ja perheiden vuorovaikutusta varhaiskasvatuksessa.

Näiden tulosten perusteella voidaan päätellä, että varhaiskasvatuksessa on selkeä tarve uusille pedagogisille työkaluille, jotka tukevat monikulttuurisuutta käytännössä ja auttavat henkilöstöä vahvistamaan kulttuuritietoista työskentelyä. Tämän työn perusteella kehitetyt selkosadut ovat yksi konkreettinen ratkaisu, mutta jatkossa olisi tärkeää laajentaa monikulttuurisuuden tukemiseen liittyviä toimintamalleja ja koulutuksia, jotta varhaiskasvatuksen ammattilaiset voivat tehokkaammin vastata kasvavan monikulttuurisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Kehittämistyön myötä havaittiin myös, että aineistonkeruumenetelmien valinnalla on suuri vaikutus tutkimuksen sujuvuuteen ja kattavuuteen. Kyselymenetelmän valinta osoittautui toimivaksi ratkaisuksi, sillä se paransi vastausprosenttia ja mahdollisti laajemman näkökulmien keräämisen varhaiskasvatuksen kiireisessä arjessa.

8 Selkokielliset sadut

Tässä luvussa tarkastellaan selkokiellisten satujen merkitystä varhaiskasvatuksessa sekä niiden kehittämisprosessia ja testauksen tuloksia. Erityisesti keskitytään siihen, miten selkosatuja voidaan tietoisesti suunnitella ja hyödyntää osana kielitietoista pedagogiikkaa. Lisäksi käsitellään varhaiskasvatuksen ammattilaisten kokemuksia satujen käytöstä monikulttuurisissa ryhmissä ja arvioidaan niiden vaikutusta lasten kielelliseen kehitykseen ja osallisuuteen.

Selkokiellisten satujen rooli nousi esiin sekä aineistosta että varhaiskasvatuksen henkilöstön haastatteluista, joissa korostettiin satujen merkitystä lasten kielellisen kehityksen ja monikulttuurisen ymmärryksen tukemisessa. Sadut tarjosivat lapsille mahdollisuuden tutustua uusiin kulttuureihin tarinallisuuden kautta, mikä vahvisti heidän osallisuuttaan päiväkotiympäristössä. Seuraavaksi käsitellään satujen kehittämistä, testausprosessia ja henkilökunnan palautetta niiden käytöstä varhaiskasvatuksessa.

8.1 Selkokiellisten satujen suunnittelu ja käsikirjoitus

Selkosatujen kehittämisprosessi sai alkunsa tarpeesta luoda monikielisessä ja monikulttuurisessa varhaiskasvatusryhmässä lapsille saavutettavia, ymmärrettäviä ja emotionaalisesti merkityksellisiä tarinoita. Haluttiin tarjota jokaiselle lapselle mahdollisuuden tunnistaa itsensä tarinasta - ei vain kielen, vaan myös kokemusten, tunteiden ja arjen tilanteiden kautta. Meille oli tärkeää, että sadut ovat selkokiellisiä, mutta samalla aitoja, lämpimiä ja lapsille suunnattuja koko sydämellä.

Sadutuksen prosessi käynnistyi yhteisestä pohdinnasta, joka syntyi päiväkodin arjessa: mikä lapsia kiinnostaa, mistä he puhuvat, millaisia tilanteita ja tunteita toistuu leikeissä ja vuorovaikutuksessa. Kuunneltiin, havainnointiin ja keskusteltiin - lasten kanssa ja keskenään. Näin

syntyivät satujen aiheet, jotka käsittelivät esimerkiksi ystävyyttä ja sen haasteita, tunteita, erilaisuuden hyväksymistä sekä turvallisuuden tunnetta arjessa.

Kirjoitusprosessissa ohjenuorana toimi varhaiskasvatussuunnitelma (VASU), jonka keskeisiä teemoja - osallisuus, kielitietoisuus, kulttuurinen moninaisuus ja turvallinen vuorovaikutus - halusimme elää todeksi satujen kautta. Jokainen satu oli kuin pieni pedagoginen silta lapsen sisäisen maailman ja ympäröivän yhteisön välillä.

Ensimmäiset valmiit sadut äänitettiin selkosuomeksi ja julkaisimme Spotify-alustalla. Haluttiin, että sadut ovat helposti saatavilla myös kodeissa - esimerkiksi yhteisiin iltahetkiin tai viikonloppujen rauhoittumisiin. Äänityksissä käytettiin rauhallista ja selkeää puhetyyliä sekä tuttua sanastoa, joka tukee lapsen kuullunymmärtämistä ja sanavaraston laajenemista. Tavoitteena ei ollut vain viihdyttää, vaan myös tukea oppimista, tunteita ja kielellistä kehitystä.

Projektin edetessä syntyi uusi, luonnollinen jatkumo: yhteistyössä vanhempien kanssa aloimme rakentaa ryhmän sisäistä monikielistä satuarkistoa. Monikulttuurisesta kirjastosta hankittiin satuja eri kielillä, ja vanhempia pyydettiin nauhoittamaan lukemisia omalla äidinkielellään. Vanhemmat lähtivät mukaan innolla - tämä oli heille tapa osallistua lapsensa varhaiskasvatukseen merkityksellisellä tavalla. Nyt lapset voivat kuunnella satuja eri kielillä esimerkiksi lepoajan aikana, ja he kuulevat tutun sadun omalla äidinkielellään joko oman vanhemman tai muun läheisen äänellä. Tämä on vahvistanut paitsi kielellistä kehitystä myös kulttuurista identiteettiä sekä kodin ja päiväkodin välistä siltaa.

Koko sadutusprosessi on ollut enemmän kuin materiaalin tuottamista - se on ollut matka kohti kulttuurisesti tietoisista ja emotionaalisesti läsnä olevaa varhaiskasvatusta. Sadut ovat lisänneet lasten osallisuutta, tukeneet yhteistä vuorovaikutusta ja antaneet meille aikuisille mahdollisuuden pysähtyä kuuntelemaan, mitä lapsi oikeasti tarvitsee. Tässä työssä satu ei ole vain tarina - se on kohtaamisen väline, tunnekuva ja ääni, joka kantaa yli kielirajojen.

8.2 Selkosatujen kehittäminen ja testaus

Ensimmäinen selkosatu, "Yhteisöpuutarhan tarina", julkaistiin osana oppinäytetyötä, mutta sen käytännön toteutusta testattiin myös toisessa kurssissa, "Päiväkodin kielet - kielitietoinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa". Kurssilla tarkasteltiin kielitietoisuuden pedagogiikan soveltamista varhaiskasvatuksessa, ja tarina tarjosi konkreettisen esimerkin siitä, kuinka selkokielistä materiaalia voidaan hyödyntää monikielisessä ryhmässä sekä osallisuuden tukena.

"Yhteisöpuutarhan tarina" kertoo lapsista, jotka luovat yhdessä puutarhan, jossa eri kulttuurit ja kasvit kohtaavat. Oppien ja kasvien he huomaavat, että monimuotoisuus tekee maailmasta kauniin. Tarinan testaus varhaiskasvatuksessa aloitettiin hieman ennen sen julkaisua

Spotifyssa, mikä mahdollisti sen, että lasten reaktioita ja kokemuksia voitiin hyödyntää tarinan lopullisen version muokkaamisessa.

Testauksen alkuvaiheessa lasten kanssa käytiin yhdessä kaupassa, jossa he saivat tutustua tarinassa esiintyviin vihanneksiin ja muihin tuotteisiin. Lapset tarkastelivat oikeita vihanneksia, kuten tomaatteja, sitruunoita ja muita tarinan kasveja, tunnustelivat niiden pintaa ja vertailivat eri muotoja ja värejä. Tämä kauppareissu toimi alkuna pidempikestoiselle oppimisprosessille, jossa lapset pääsivät kokemuksellisesti syventymään tarinan teemaan. Seuraavassa vaiheessa ryhmässä istutetaan hernevarsia, joiden kasvua lapset voivat seurata päivittäin.

Ensimmäisellä kuuntelukerralla lapset kuuntelivat tarinaa aamupiirissä ja ihmettelivät erityisesti, kuinka aikuisen ääni kuului sadussa ilman, että hän puhui. Tämä herätti keskustelua äänitallenteista ja niiden toiminnasta. Toisella kuuntelukerralla tarinaa käsiteltiin pienryhmissä, joissa käytettiin apuna kuvamateriaalia hahmottamaan tarinan tapahtumia ja hahmoja.

Tarinaan yhdistettiin myös toiminnallinen osuus, jossa lapset pääsivät leikkimään oman puutarhan kasvattamista. Leikeissä rekvisiittana käytettiin muovisia leikkiruokia, kuten tomaattia, sitruunaa ja riisiä, jotka symboloivat tarinan vihanneksia ja elintarvikkeita. Seuraavalla kerralla mukana ovat myös oikeat tarinan mukaiset tuotteet, jolloin lapset pääsevät tutustumaan niihin moniaistisesti tunnustellen, haistaen ja mahdollisesti maistaen.

Lasten reaktiot olivat positiivisia, ja he osallistuivat aktiivisesti tarinan käsittelyyn eri tavoin. Osa lapsista innostui keskustelemaan tarinan hahmoista ja tapahtumista, kun taas toiset ilmaisivat ymmärrystään elein, ilmein ja toiminnan kautta. Tämä osoitti, että selkokielen satu voi olla toimiva menetelmä sekä lasten kielellisen kehityksen tukemisessa että yhteisöllisyyden vahvistamisessa.

8.3 Testauksen tulokset ja julkaisu

Henkilökunnan palaute on ollut myönteistä, ja heidän kokemuksensa mukaan selkosatujen käyttö tukee lasten kielellistä kehitystä, kuuntelutaitoja ja mielikuvitusta. Lisäksi sadut ovat tarjonneet lapsille rauhoittavan hetken, mikä on vahvistanut ryhmän yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta. Monikielisessä ympäristössä satujen on havaittu auttavan lasten suomen kielen omaksumisessa ja tukevan sanavaraston karttumista. Henkilöstö on myös ilmaissut toiveensa saada lisää selkosatuja käyttöön, sillä ne ovat osoittautuneet helposti integroitaviksi varhaiskasvatuksen pedagogiseen työhön.

Satujen kirjoittaminen, äänittäminen ja julkaiseminen oli meille uusi kokemus, sillä emme aiemmin olleet tuottaneet äänisatuja tai julkaisseet mitään vastaavaa digitaalisilla alustoilla. Koska käytössämme ei ollut ammattimaista studiota tai erityisiä äänitysvälineitä, prosessi toteutettiin rajallisilla resursseilla ja ilman aiempaa kokemusta digitaalisen äänenkäsittelyn työvaiheista.

Selkokieliiset sadut eivät ole rajoitettu vain yhteen varhaiskasvatustyksikköön, vaan ne on julkaistu julkisesti ja ovat kaikkien vapaasti kuunneltavissa. Sadut löytyvät Spotify-palvelusta, jolloin niitä voidaan laajasti hyödyntää varhaiskasvatuksessa, perheiden parissa ja muissa monikulttuurisissa ympäristöissä. Tämän ansiosta sadut voivat palvella laajempaa kohderyhmää ja tukea monikielisten lasten kielenoppimista ja kulttuurista ymmärrystä myös kotiympäristössä.

9 Kehittämistyön arviointi

Kehittämistyön arviointi oli suunnitelmallinen prosessi, joka keskittyi kehittämistyön laadun, toteutuksen ja lopputulosten analysointiin (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 135-137). Arvioinnin avulla varmistettiin, että kehittämistyön tavoitteet saavutettiin ja että työn tuotokset olivat kohderyhmälle hyödyllisiä ja tarkoituksenmukaisia. Arviointi sisälsi sekä prosessin että lopputuotteen tarkastelun, jossa huomioitiin työn vaikuttavuus, tehokkuus ja hyödynnettävyys käytännön ympäristöissä.

Arvioinnin kohteet määriteltiin kehittämistyön tavoitteiden pohjalta. Prosessiin liittyen arvioitiin esimerkiksi työn etenemisen suunnitelmallisuutta, menetelmien tarkoituksenmukaisuutta ja osallisuuden tasoa. Lopputuotteen osalta arviointi kohdistui sen käyttökelpoisuuteen, vaikuttavuuteen ja kohderyhmän tarpeiden täyttämiseen (Välimäki & Kärkkäinen 2021, 153-155). Arviointi pyrittiin toteuttamaan kattavasti ja systemaattisesti, jotta tulokset olisivat luotettavia ja toimisivat pohjana mahdollisille jatkotoimenpiteille.

Tämän opinnäytetyön arvioinnin kohteet määriteltiin varhaiskasvatuksen tavoitteiden ja opinnäytetyön päämäärien mukaisesti. Arvioinnin keskeisiä osa-alueita olivat seuraavat: sadun laadukkuus ja sisältö, eli selkokielisten satujen kyky tukea lasten kielellistä ja kulttuurista kehitystä; käytettävyys varhaiskasvatuksessa, joka arvioi lopputuotteen soveltuvuutta päiväkodin arkeen; vaikuttavuus, eli sadun kyky edistää lasten kulttuurista identiteettiä ja osallisuutta; sekä toteutuksen sujuvuus, johon kuului kehittämistyön aikataulun ja suunnitelman toteutuminen käytännössä.

Tämän työn osalta palautetta kerättiin varhaiskasvatustyksikön henkilökunnalta, jossa kehittäminen toteutettiin. Henkilökunta arvioi satujen käytettävyyttä ja vaikutuksia lasten vuorovaikutukseen ja kiinnostukseen. Palautteenkeruussa käytettiin strukturoituja lomakkeita, joiden avulla saatiin parannusehdotuksia. Lapset osallistuivat epäsuorasti palautteen antamiseen havainnoinnin kautta, jolloin tarkasteltiin heidän reaktioitaan satujen kuuntelutilanteissa. Henkilökunta toi havainnot esiin palautteenkeruussa. Palautteet analysoitiin systemaattisesti, ja niiden avulla varmistettiin, että satujen lopullinen muoto vastasi kohderyhmän tarpeita.

Kehittämistyön arviointi toimi samalla oppimisen välineenä, jonka avulla tunnistettiin työn vahvuudet ja kehityskohteet tulevia hankkeita varten. Arviointi varmisti, että kehittämistyö täytti sekä pedagogiset tavoitteet että käytännön tarpeet varhaiskasvatuksessa.

10 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tämän kehittämistyön luotettavuus perustui systemaattiseen ja läpinäkyvään tutkimusprosessiin, jossa aineistonkeruu ja analyysi dokumentoitiin huolellisesti ja suoritettiin tutkimuskysymyksiin keskittyen. Luotettavuuden peruseräkkeisiin kuuluivat aineistonkeruumenetelmien tarkka kuvaus ja toimenpiteiden johdonmukaisuus, jotta tulokset olisivat sovellettavissa varhaiskasvatuksen monikulttuurisessa toimintaympäristössä. Koska tutkimus käsitteli kulttuuritietoisuuden kehittämistä, oli erityisen tärkeää, että tutkimusprosessi antoi kattavan ja realistisen kuvan ilmiöstä ja oli helposti hyödynnettävissä varhaiskasvatuksen kentällä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2018, 232).

Tutkimuksen kohteena ollut kunta edellytti, että varhaiskasvatukseen liittyvään opinnäytetyöhön oli haettava tutkimuslupa varhaiskasvatuksen kehittämispäälliköltä. Tutkimuslupahakemuksessa tuli esittää muun muassa hakijan tiedot, aineistonkeruumenetelmät, työn aihe sekä aikataulut.

Tutkimus perustui varhaiskasvatuksen käytännön toimintatapojen tarkasteluun ja kehittämiseen, joten luotettavuuden näkökulmasta keskeistä oli valittujen aineistonkeruumenetelmien tarkkuus ja soveltuvuus. Kirjalliset kyselyt varhaiskasvatuksen henkilöstölle muodostivat keskeisen osan aineistonkeruuta, ja ne auttoivat syventämään ymmärrystä kulttuuritietoisuuden merkityksestä sekä käytännön soveltamisesta varhaiskasvatuksessa. Luotettavuuden parantamiseksi käytettiin triangulaatiota, jossa kyselyiden tuloksia verrattiin keskenään. Tämä mahdollisti ilmiön tarkastelun monesta eri näkökulmasta ja vähensi yksittäisen aineistonkeruumenetelmän mahdollisia puutteita (Eskola & Suoranta 2008, 77).

Eettiset kysymykset olivat keskeisiä tässä kehittämistyössä, erityisesti koska tutkimus kohdistui lasten ja perheiden kulttuuriin taustoihin ja identiteettiin. Tutkimuksen toteutuksessa oli ensisijaisen tärkeää noudattaa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK 2019, 13) ohjeistusta hyvästä tieteellisestä käytännöstä, johon sisältyi osallistujien oikeuksien ja yksityisyyden kunnioittaminen. Erityisesti lasten kanssa työskennellessä oli otettava huomioon heidän haavoittuvuutensa ja oikeutensa, joten tutkimusmenetelmien, kuten havainnoinnin ja haastattelujen, tuli olla eettisesti hyväksyttäviä ja lapsen etua kunnioittavia (Laakso & Lappalainen 2018, 46).

Koska tutkimuksen aihe liittyi kulttuuriin arvoihin ja perinteisiin, tutkijan oli tärkeää noudattaa kulttuurisesti sensitiivistä lähestymistapaa ja tiedostaa oman näkökulman vaikutukset

analyysiin. Kulttuurisesti sensitiivinen lähestymistapa varmisti, että tutkija ei johdatellut tai leimannut osallistujia, vaan pyrki tarkastelemaan aineistoa ilman stereotypioita. Reflektiivisyys ja omien ennako-oletusten kriittinen tarkastelu olivat avainasemassa tämänkaltaisessa tutkimuksessa. Tämä tarkoitti sitä, että tutkija pohti aktiivisesti omaa kulttuuritaustaansa ja sen vaikutusta havaintoihin ja vuorovaikutukseen osallistujien kanssa (Laaksonen & Honkala 2022, 122; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2018, 232).

Osallistujien anonymiteetin turvaaminen oli ensisijaisen tärkeää, ja tutkimuksessa kerätty aineisto käsiteltiin niin, ettei yksilöitä tai heidän kulttuurisia taustojaan voinut tunnistaa lopullisesta raportista. Erityisen tärkeää oli huolehtia siitä, että lasten ja heidän perheidensä yksityisyyden suoja säilyi kaikissa tutkimusvaiheissa. Anonymiteetin lisäksi tutkijan oli varmistettava osallistujien vapaaehtoisuus ja informoitu suostumus. Tutkimuksen eettisyyttä paransi myös se, että tutkija tiedotti osallistujille tutkimuksen tarkoituksesta, sisällöstä ja mahdollisista tuloksista selkeästi (Honkala & Laaksonen 2022, 122).

Tutkimus toteutettiin eettisesti kestäväällä tavalla, ja osallistujille annettiin selkeät tiedot tutkimuksen tavoitteista ja anonymiteetistä ennen aineistonkeruuta. Eettisen tutkimuksen periaatteiden mukaisesti osallistujille korostettiin heidän vapaaehtoisuuttaan sekä mahdollisuutta keskeyttää osallistumisensa ilman seuraamuksia (TENK 2019, 7).

Kyselyt toteutettiin kirjallisessa muodossa, mikä antoi vastaajille aikaa pohtia vastauksiaan ja mahdollisesti syvällisemmän aineiston tuottamisen. Kirjallinen muoto myös vähensi mahdollista haastattelutilanteen aiheuttamaa sosiaalista painetta, mikä voi vaikuttaa vastausten avoimuuteen (Eskola & Suoranta 2008, 88).

Tutkimuseettisiä periaatteita, kuten rehellisyyttä, objektiivisuutta ja anonymiteetin suojaamista, noudatettiin kaikissa tutkimuksen vaiheissa. Osallistujat antoivat vapaaehtoisen suostumuksen, ja heidän henkilöllisyyttään ei voitu tunnistaa tutkimustuloksista. Tutkimustulosten esittäminen objektiivisesti ja tutkimuskysymyksiin keskittyen vahvisti tutkimuksen eettistä kestävyyttä ja teki siitä käyttökelpoisen varhaiskasvatuksen kehittämistyössä (Suurpää & Riitaoja 2020, 45).

Laadullisen tutkimuksen luotettavuus varmistettiin temaattisen analyysin systemaattisella toteutuksella ja analyysin läpinäkyvyydellä. Alkuperäisiä ilmauksia hyödynnettiin analyysissä, mikä vahvistaa tulosten totuudellisuutta (Nowell, Norris, White & Moules 2017, 4). Lisäksi analyysin eteneminen kuvattiin vaiheittain, mikä parantaa tutkimuksen jäljiteltävyyttä ja mahdollistaa sen arvioinnin myöhemmässä vaiheessa.

Tulosten siirrettävyyden kannalta tutkimuksen havainnot ovat hyödyllisiä, ja niitä voidaan soveltaa laajemminkin monikulttuurisissa varhaiskasvatusympäristöissä. Ne tarjoavat arvokasta tietoa siitä, miten varhaiskasvatuksen ammattilaiset voivat tukea monikulttuurisuutta ja kieli-tietoisuutta käytännössä.

Tutkimuksen luotettavuuden varmistamiseksi keskeistä oli, että aineiston analyysi toteutettiin johdonmukaisesti ja perustellen. Analyysiprosessi dokumentoitiin tarkasti, mikä mahdollisti tulosten kriittisen tarkastelun ja vähensi tutkijan subjektiivisen tulkinnan riskiä. Aineiston analyysissä varmistettiin erityisesti, että kaikkien osallistujien näkökulmat ja kokemukset käsiteltiin tasa-arvoisesti ja kulttuurista moninaisuutta kunnioittaen. Tämä lähestymistapa tuki myös tutkimuksen tulosten luotettavuutta ja hyödynnettävyyttä varhaiskasvatuksen kentällä (OPH 2023, 29).

Tämän tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys perustuivat tarkkaan aineistonkeruuseen, osallistujien yksityisyyden ja anonymiteetin turvaamiseen sekä kulttuurisensitiiviseen ja reflektiiviseen tutkimusotteeseen. Tutkimuksen käytännönläheisyys ja eettisesti kestävä toteutus takasivat, että sen tulokset voisivat palvella varhaiskasvatuksen kenttää kehittämällä selkosatuja, jotka tukivat kaikkien lasten ja perheiden osallisuutta ja yhdenvertaisuutta monikulttuurisessa oppimisympäristössä.

11 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää monikulttuurista oppimisympäristöä ja kulttuuritietoista vuorovaikutusta varhaiskasvatuksessa. Työssä tuotettiin selkokieliä satuja, joiden käyttö osoittautui tehokkaaksi pedagogiseksi menetelmäksi lasten kielellisen kehityksen, monikielisuuden tukemisen ja kulttuurisen osallisuuden edistämiseksi. Päiväkodin henkilökunnan ja lasten positiivinen palaute vahvisti, että sadut olivat toimiva menetelmä käytännön arkeen, tehden tarinankerronnasta mielekästä ja helposti lähestyttävää. Jo prosessin aikana huomasimme, kuinka tärkeäksi lapsen ääni ja perheen osallisuus tulivat meille myös henkilökohtaisella tasolla - satujen vaikutus ei ollut vain pedagoginen, vaan myös emotionaalinen.

Opinnäytetyön luotettavuuden toteutumista vahvistettiin käyttämällä puolistrukturoituja kyselyjä aineistonkeruumenetelmänä. Menetelmä mahdollisti syvällisemmän keskustelun ja monipuolisten näkökulmien esiin tuomisen. Aineisto analysoitiin temaattisella analyysillä, mikä mahdollisti aineiston järjestelmällisen käsittelyn ja keskeisten teemojen selkeän esittämisen. Osallistujien anonymiteetti ja lasten yksityisyyden suoja huomioitiin eettisesti vastuullisesti koko prosessin ajan. Haastatteluihin osallistuneet varhaiskasvatuksen ammattilaiset olivat tietoisia työn tavoitteista, ja heiltä saatiin suostumus aineiston käyttöön.

Tuloksia tarkasteltaessa havaittiin, että ne ovat vahvasti linjassa teoriataustassa esitettyjen tutkimusten kanssa. Kulttuuritietoisuus ja kielitietoinen pedagogiikka olivat keskeisiä työssä käsiteltyjä käsitteitä, ja käytännön kokemukset vahvistivat niiden merkitystä lasten oppimisen ja osallisuuden tukemisessa. Selkosadut tarjosivat konkreettisen keinon tukea lasten kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittämistä.

Vaikka lopputulos oli onnistunut ja vastaanotto positiivinen, prosessin aikana nousi esiin myös mahdollisuuksia kehittää satujen teknistä laatua edelleen. Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista testata ammattimaisempia äänitysvälineitä ja parantaa satujen äänenlaatua, mikä voisi lisätä lasten kiinnostusta ja osallistumista entisestään. Lisäksi olisi hyödyllistä selvittää, miten satujen tueksi voitaisiin kehittää toiminnallisia ja moniaistisia elementtejä, kuten kuvakortteja, luonnonmateriaaleja tai liikunnallisia ja draamallisia harjoituksia. Nämä menetelmät voisivat vahvistaa satujen vaikutusta ja tehdä niistä entistä merkityksellisempiä lapsille.

Selkokielisten satujen laajentaminen useille eri kielille nähtiin tärkeänä jatkokehityksen kohteena, sillä monikieliset sadut tukevat lasten kielitietoisuutta ja heidän oman kulttuuri-identiteettinsä vahvistumista. Myös perheiden osallistumista tukeva materiaali nousi merkittäväksi kehittämiskohteeksi, jotta vuorovaikutus kodin ja päiväkodin välillä vahvistuisi entisestään.

Selkokielisten satujen käyttö varhaiskasvatuksessa on vaikuttanut myönteisesti myös perheisiin. Satujen vastaanotto oli lämmin ja innostunut. Useat perheet kertoivat kuuntelevansa satuja yhdessä kotona, etenkin iltaisin rauhoittumisen yhteydessä. Eräs vanhempi kertoi: *"Lapseni halusi kuunnella tämän sadun uudestaan ja uudestaan - se oli hänelle jo tuttu ja tärkeä."*

Kuunteluhetket ovat tarjonneet arvokkaita yhteisiä hetkiä lapsen ja aikuisen välille sekä vahvistaneet lapsen kielellistä ja kulttuurista identiteettiä. Lasten kannalta tärkeintä ei ollut tekninen laatu, vaan se, että satu oli tuttu ja sen kertoi oma varhaiskasvattaja tai turvallinen aikuinen, mikä toi satuhetkiin emotionaalista turvaa ja iloa (Vanhemman suullinen palaute, 2025).

Satujen julkaisun jälkeen syntyi uusi idea, jossa monikielisiä satuja alettiin tuottamaan yhteistyössä perheiden kanssa. Vanhempia pyydettiin lukemaan satuja omalla äidinkielellään ja tallentamaan ne äänitteiksi. Perheet lähtivät innolla mukaan, ja yhteistyö koettiin erittäin myönteisenä. Näin syntyi pienimuotoinen monikielinen satuarkisto, joka on käytössä kyseisessä varhaiskasvatusryhmässä. Sadut eivät ole julkisia, mutta niiden merkitys on suuri lasten kieli- ja kulttuuri-identiteetin tukemisessa. Lasten on mahdollista kuunnella satuja omalla äidinkielellään tutun aikuisen äänellä, mikä tekee kuunteluhetkistä turvallisia ja merkityksellisiä.

Opinnäytetyö on tarjonnut meille paljon arvokasta ammatillista kokemusta ja vahvistanut ymmärrystämme siitä, miten monikulttuurisuus ja kulttuuritietoisuus toteutuvat käytännössä varhaiskasvatuksessa. Tulevissa jatkotutkimuksissa olisi tärkeää selvittää, miten pitkäkestoisesti selkokieliset sadut vaikuttavat lasten kielellisiin ja sosiaalisiin taitoihin sekä osallisuuden kokemukseen päiväkodin arjessa. Lisäksi olisi hyödyllistä tutkia tarkemmin

varhaiskasvatushenkilöstön kokemuksia ja koulutustarpeita monikulttuurisuuden ja kielitietoisuuden näkökulmasta.

Tämä kehittämistyö vahvisti käsitystämme siitä, että jokaisella lapsella on oikeus tulla nähdyksi ja kuulluksi omalla kielellään ja tavallaan - ja että varhaiskasvattajalla on mahdollisuus tehdä tästä totta arjen pienissä teoissa.

Lähteet

Braun, V. & Clarke, V. 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*.

Derman-Sparks, L. & Edwards, J. O. 2010. *Anti-Bias Education for Young Children and Ourselves*. National Association for the Education of Young Children (NAEYC).

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.

Halme, N. & Kanninen, T. 2019. *Kulttuurien välinen vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa*. PS-kustannus.

Heikkilä, M. 2017. *Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa: käytännöt ja haasteet*. Gaudeamus.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2018. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.

Honkala, S. & Laaksonen, R. 2022. *Monikielisyys ja kulttuurinen identiteetti varhaiskasvatuksessa*. Gaudeamus.

Honkala, K. & Laaksonen, P. 2022. *Kulttuuritietoisuus päiväkodin arjessa*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karila, K. 2012. *Varhaiskasvatuksen monet maailmat*. Vastapaino.

Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. 2022. *Valloittava varhaiskasvatus*. Vastapaino.

Koivuniemi, A. 2024. *Monikulttuurisuuskasvatus esiopetuksessa - Esiopetuksen opettajan näkemyksiä monikulttuurisuuskasvatuksesta*. Kandidutkielma. Turun Yliopisto. Viitattu 10.11.2024. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/177009/Kandidutkielma%20Monikulttuurisuuskasvatus%20esiopetuksessa%20Koivuniemi%20Aino.pdf?sequence=1>

Korkeamäki, R. & Goman, M. 2020. *Moninaisuus varhaiskasvatuksessa: Kohti tasa-arvoista oppimisympäristöä*. Edukas.

Kronström, R. & Lappalainen, T. 2022. *Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa - ideapankki päiväkotiin*. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 13.11.2024. <https://www.theseus.fi/handle/10024/754451>

- Kuitunen, S., Lehtinen, T., Liimatainen, S. & Lind, C. 2024. Kielikasvatus varhaiskasvatuksessa: toimintatuokiot monikielisten 4-5-vuotiaiden lasten suomen kehityksen tukemiseksi. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 13.11.2024.
<https://www.theseus.fi/handle/10024/855895>
- Laakso, M-L. 2019. Monikielisyys varhaiskasvatuksessa. Niilo Mäki Instituutti.
- Laakso, M. & Lappalainen, S. 2018. Eettiset kysymykset varhaiskasvatuksessa. PS-kustannus.
- Laaksonen, M. & Honkala, T. 2022. Kulttuuritietoisuus ja sensitiivisyys varhaiskasvatuksessa. Gaudeamus.
- Mieli. 2022. Monikulttuurisuus rikastuttaa varhaiskasvatusta. Viitattu 21.11.2024.
<https://mieli.fi/uutiset/monikulttuurisuus-rikastuttaa-varhaiskasvatusta/>
- Nowell, L., Norris, J., White, D. & Moules, N. 2017. Thematic analysis: Striving to meet the trustworthiness criteria. International Journal of Qualitative Methods. Viitattu 9.3.2025.
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1609406917733847>
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät - Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3-4-painos. Sanoma pro.
- OPH. 2022a. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 10.11.2024.
<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>
- OPH. 2022b. Kielitietoisuus varhaiskasvatuksessa. Viitattu 21.11.2024
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielitietoisuus-varhaiskasvatuksessa>
- OPH. 2023. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus varhaiskasvatuksessa. Viitattu 21.11.2024. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kulttuurinen-moninaisuus-ja-kielitietoisuus>
- Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2013. Tutkimuksen voimasanat. Sanoma pro. 1.-2. painos.
- Spotify. 2025. Satumatka. Y <https://spotifycreators-web.app.link/e/VhmlbK2uERb>
- Suurpää, L. & Riitaoja, A. 2020. Yhdenvertaisuus ja monikulttuurisuus kasvatusyhteisössä. Gaudeamus.
- Tasa-arvoinen varhaiskasvatus. 2023. Osallisuus varhaiskasvatuksessa. Viitattu 21.11.2024.
<https://tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi/aiheet/leikki-ja-vertaisryhmat toiminta/osallisuus/>

Tasa-arvioinen varhaiskasvatus. 2024. Huoltajien osallisuus. Viitattu 13.12.2024. <https://tasa-arvioinenvarhaiskasvatus.fi/aiheet/yhteistyö-perheiden-kanssa/huoltajien-osallisuus/>

Tilastokeskus. 2022. Varhaiskasvatuksen osallistujatiedot Uudellamaalla 2022. Viitattu 19.11.2024. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vaka/stat-fin_vaka_pxt_14k6.px/table/tableViewLayout1/

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). 2019. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauseräilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 10.11.2024 <https://www.tenk.fi/fi/htk-ohje>

Tutkittua varhaiskasvatuksesta. 2022. Avaimia kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoiseen varhaiskasvatukseen. Viitattu 13.12.2024. <https://tutkittuavarhaiskasvatuksesta.com/2022/04/22/avaimia-kieli-kulttuuri-ja-katsomustietoiseen-varhaiskasvatukseen/>

Tättilä, M. 2023. Kohti kulttuuri- ja katsomustietoista varhaiskasvatusta - käsikirja toimintakulttuurin kehittämiseen. YAMK-opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.11.2024. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/797907/Tattila_Maija.pdf?sequence=2

Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

Välimäki, H. & Kärkkäinen, P. 2021. Osallisuus ja yhteistyö varhaiskasvatuksessa. PS-kustannus.

Välimäki, T. & Kärkkäinen, A. 2021. Kulttuuritietoinen vuorovaikutus. Koulutuskeskus.

Kuviot

kuvio 1: Toteutus suunnitelman havainnollistaminen.....	15
---	----

Taulukot

Taulukko 1: Esimerkki analyysin etenemisestä.....	17
---	----

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake	36
Liite 1: Jatkuu	37
Liite 2: Ensimmäinen selkosatu	38
Liite 3: Toinen selkosatu	39
Liite 4: Kolmas selkosatu.....	40
Liite 5: Selkosatujen mainos.....	41

Liite 1: Kyselylomake

Opinnäytetyön aihe: Monikulttuurisen oppimisympäristön ja kulttuuritietoisien vuorovaikutuksen kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Esittely:

Opinnäytetyömme aiheena on monikulttuurisen oppimisympäristön ja kulttuuritietoisien vuorovaikutuksen kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Tämän aiheen valitsimme, koska monikulttuurisuus on kasvava osa varhaiskasvatuksen arkea ja sen tukeminen on keskeinen osa ammatillista kehittymistä.

Tavoitteenamme on luoda käytännön työkaluja, kuten selkokielisiä satuja, jotka tukevat lasten kulttuurista identiteettiä, osallisuutta ja vuorovaikutustaitoja.

Haastattelut ovat olennainen osa kehittämistyötämme, sillä niiden avulla voimme saada henkilökunnan arvokasta näkemyksiä ja kokemuksia. Keräämme tietoa sekä nykytilanteesta että mahdollisista kehitystarpeista.

Haastattelun ohjeistus:

Haastattelu suoritetaan kirjallisena, ja tämä lomake lähetetään teille sähköpostitse. Vastaaminen on täysin vapaaehtoista, eikä teidän tarvitse vastata kaikkiin kysymyksiin, jos ette halua. Toivomme kuitenkin, että voitte jakaa kokemuksianne ja ajatuksianne mahdollisimman avoimesti, sillä se auttaa meitä ymmärtämään nykytilannetta ja kehitystarpeita varhaiskasvatuksessa monikulttuurisuuden ja kulttuuritietoisien vuorovaikutuksen osalta.

Haastattelukysymykset on suunniteltu siten, että ne keskittyvät päivittäiseen työskentelyyn, kulttuuriin liittyviin käytäntöihin ja haasteisiin, sekä ideoihin ja kehitysehdotuksiin. Kaikki saadut vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja anonymiteettinne säilyy koko prosessin ajan.

Mikäli jokin kysymys herättää epäselvyyksiä tai tarvitsette tarkempia ohjeita, voitte ottaa yhteyttä meihin sähköpostitse. Pyydämme ystävällisesti, että vastaat kyselyyn **31.1.2025** mennessä.

Haastattelu

1. Taustakysymykset

- Mikä on roolisi ja tehtäväsi tällä hetkellä päiväkodissa?
- Kuinka pitkän aikaa olet työskennellyt varhaiskasvatuksen parissa?
- Millaisia kokemuksia sinulla on monikulttuurisista ryhmistä tai toimintaympäristöistä?

2. Oppimisympäristö monikulttuurisuuden tukena

- Mitkä oppimisympäristön osat mielestäsi tukevat monikulttuurisuutta päiväkodissanne?
- Onko jokin tietty tapa tai käytäntö osoittautunut erityisen tehokkaaksi lasten kulttuurisen identiteetin tukemisessa?

Liite 1: Jatkuu

- Mitä kehitystarpeita näet nykyisessä oppimisympäristössä liittyen monikulttuurisuuden huomioimiseen?
- Millaisia muutoksia tai lisäyksiä toivoisit oppimisympäristöön, jotta se tukisi paremmin kulttuurista moninaisuutta?

3. Kulttuuritietoinen vuorovaikutus

- Millaisia haasteita olet kohdannut kulttuurisesti moninaisten lasten ja perheiden kanssa toimiessasi?
- Mitkä toimintatavat olet kokenut toimiviksi kulttuurisen moninaisuuden huomioimisessa?
- Kuinka henkilökuntaa voisimme tukea ja vahvistaa kulttuuritietoista vuorovaikutusta?
- Miten yhteistyö perheiden kanssa on onnistunut monikulttuurisessa toimintaympäristössä?

4. Selkokielliset sadut

- Mitä teemoja pidät tärkeinä selkokiellisissä saduissa, jotka käsittelevät kulttuurista moninaisuutta?
- Kuinka äänitetyt selkosadut voisivat parhaiten tukea päiväkodin toimintaa?
- Onko jotain erityisiä aiheita tai aihepiirejä, joita toivoisit satujen käsittelevän?
- Miten arvioisit selkosatujen vaikutusta lasten kulttuuriseen identiteettiin ja osallisuuteen?

5. Kehitysideat ja palaute

- Mitä konkreettisia ehdotuksia sinulla on oppimisympäristön kehittämiseen monikulttuurisuuden tukemiseksi?
- Kuinka varhaiskasvatuksen ammattilaisia voisi paremmin kouluttaa tai tukea monikulttuurisuuteen liittyvissä teemoissa?
- Onko jotain muuta, mitä haluaisit tuoda esille liittyen monikulttuurisuuteen tai opinnäytetyöhön?

Loppuyhteenveto

Kiitämme suuresti osallistumisestasi ja ajastasi. Vastauksesi ovat meille arvokkaita ja auttavat merkittävästi opinnäytetyömme kehittämistyössä.

Tulosten hyödyntäminen:

Kerätyn aineiston avulla pyrimme luomaan käytännön työkaluja, kuten selkokiellisiä satuja, jotka tukevat kulttuurista moninaisuutta ja osallisuutta varhaiskasvatuksessa.

Mikäli sinulla herää lisäajatuksia tai kysymyksiä, otathan yhteyttä myöhemmin.

Liite 2: Ensimmäinen selkosatu

[yhteisöpuutarhan tarina](#)

Liite 3: Toinen selkosatu

[Maailman ympäri satuhetkellä](#)

Liite 4: Kolmas selkosatu

[Sateenkaarijuhla](#)

Liite 5: Selkosatujen mainos

Podcastin Nimi: Satumatka
Satumaailma lapsille!

Podcastimme tarjoaa kiehtovia satuja ja tarinoita lapsille monikulttuurisesta näkökulmasta. Jokainen jakso vie kuulijan matkalle uusiin maailmoihin, täynnä seikkailuja, opettavaisia opetuksia ja taianomaisia hetkiä.

Miksi kuunnella meitä?

- Monipuolisia satuja – Tarinoita eri kulttuureista ja perinteistä.
- Opettavaista ja viihdyttävää – Kehittää mielikuvitusta ja kulttuurista ymmärrystä.
- Helppo kuunnella – Sopii iltasatuna tai päiväkotien ja kotien yhteisiin hetkiin.
- Missä voit kuunnella?
- Podcastimme on saatavilla vain Spotifyssa
- Tule mukaan satumaailmaan – avaa korvasi ja anna mielikuvituksen lentää!